

PROTOKOLL FRÅN STORSKIFTE I TORAMÅLA 1815

År 1815, den 1ste Mars företog sig undertecknad Lantmäteri Diecteur genom dess medhjälpare Magnus Morén, att med ledning av konungens Högrespetive Befallningshavandes under den 22dre uti nästledne martii månad aflätne förordnande till storskiftes Delning beredes Thoramåla Södregårds 5/8 mantal In- och Utägor uti Elmebo socken och Konga härad af Cronobergs Län, hvarvid delägarna HHrr fanjunkaren Johan Holmström och Håkan Nilsson uppå föregående kundgörelse tillstädes voro och tillkännagiva det de innehafva lika hemmansdelar och lika förhållanden åstunda fördelning sig emellan.

Sedan uppå tillfrågan icke något hinder för förättningens början anmältes, upplästes aldri först ofvannämnda förordnade och medhjälpare tillståndet, hvarefter frågan företogs om Rå- och Ägoskillnadernas beskaffenhet mot angrensande hemmanen.

Oaktat kundgörelsen deruti samteliga till hemmanet Thoramåla Södregård tillgränsande hemmans ägare voro kallade till sammanträdet på denna dage, hafva likvisst ej flera inkommit än Johannes Jonsson, Sven Svensson och Peter Johansson från Skärnsnäs som upvisa Charta endast öfver sina Inägor, upprättad år 1801 af Hr Landtmätari Direkteuren Zach. Ljungdahl samt fastsälld den förste maj året efter, hvilken upptager gärdesgården emellan desse hemmanens inägor såsom ostridig gräns från Kroksjön till Djupasjön.

Vid detta samma tillfälle hafva Skärnsnäs Delägare äfven låtit affatta ängen Näset kallad, som såväl då som äfven nu är under tvistig egenskap och påstås bör tillhöra Thoramåla hemmanet såsom inom dess ägo-gräns belägen, hvilken naturen synes danat efter Kroksjöns strand. Om rättigheten till denne plan är redan fråga väckt vid vederbörlig domstol, som ender den 11 November förflutet år beslutit att med syn på stället afgöra tvistemålet emellan Parterne och till den ändan förordnat att planen emedlertid skall afmätas och Charta deröfver upprättas till rättelse vid inträffande Synförrättning.

Härefter öfverlades om nödig handräckning under mätningen med det mera som ansågas nödigt till dess fortskyndande. Med Inägornas afmätning företogs först och sedan desamme voro afslutade, fortsattes med förrättningen öfver Utägorne då början skedde vid

Nr 1

Djupasjön där gärdesgården emellan Thoramåla Södregårds å ena, och Yxnanäs ägor å den andra sidan nedstöter i sjön. På ett litet afstånd från sjön är ett femstenarmärke upprättat vid gärdesgården, deraf hjertstenen är 3/4dels aln öfver jorden lång och 15 tum bred och mäst trekantig. Af Thoramålas ägare uppgifves gärdesgården nuhvarande ställning mot hemmanet Yxnanäs ägor såsom godkänd ägoskillnad till

Nr 2

där ett 5-stenar märke är upprest, hvars hjertsten är öfver jorden 1 1/2 aln lång, 1/4 do bred och 8 tum tjock, jämn och flat på långsidorna och den ena kanten tunn. Här vidtager Kru-samåla ägor och uppgivas efter gärdesgårdens krökningar till

Nr 3

der Bindareboda ägor vedtaga hvaröfver Charta berättar vara upprättad efter gärdesgården till hörnemärket

Nr 4

som utgör ägoskillnad mellan förenämnda hemman och hemmanet Läppamåla hvilkas ägor fortfara såsom ostridige med gärdesgårdens mångfaldiga krökar till

Nr 5

der den nedstöter uti Ya sjö becken något söder om Thoramåla Södregårds Qvarn som enskilt tillhör detta hemman enligt derpå innehavande domar rättighet. Vid detta Råskäl motgränsa hemmanet Skarmansmåla ägor och följa Thoramåla efter nämnda beck till Nr 6

der den omtvistade planen Näset kallad, som nu tillhör hemmanet Skärnsås, vidtager. Thoramålas gränsskillnad mot Skärnsås tvistiga plan utgöres efter gärdesgården för samma plan till Nr 8 der den nedstöter uti Kroksjön; men Thoramåla Södregårds ägare deremot yrka sin rätt ägoskillnad bör fotrfara med samma beck mot Skarmansmåla till

Nr 7

der den uti Kroksjön inrinner och sedan följa sjöstranden till Nr 8 eller medio vattnet i samma sjö. På andra sidan sjön och mot Thoramåla Södregårds ägor vid

Nr 9

vidtaga Skärnsås ägor och ostridigt följa gärdesgården till

Nr 10

der densamma uti Djupasjön nedstöter, och omkretsen för Thoramåla Södregårds ägor sluter sig.

Den mellan Thoramåla Södregårds och Skärnsås delägare omtvistade planen Näset är alltså belägen inom Nr 6 och Nr 7, hvarifrån Kroksjön utgör ena sidan till Nr 8 der gärdesgården vidtager, som är uppförd från Nr 6. Hela planen innehåller 35 tunnland 17 3/4 kappland och består till en del av sank madvall, men den betydligastye derav af hårdvall skärvig och med större bullerstenar upfyld, så att höafkomsten af denna plan inte är svarande mot dess vidd hvarföre innehafvarna efter höinbergningen med boskapen afbetar densamme. Sedan äfven väl utägo mätningen var afslutad anmälade delägarna att de ärna vid ägouppskattningen anmoda någre gode män, som däruti äro kunnige, att biträda, hvarföremed detta göromål uppskjutestill dess gräsväxten blir någorlunda stadgad för bedömandet af markens fruktbarhet.

Juni den 19

Sedan deltagarna och de anmodade gode männen Per Håkansson och Jon Erngisselsson i Läppamåla som lovat biträda delägarna med ägouppskattningen samlat sig, företogs den samma först öfver åker och äng hvarförinnan deltagarna åtvarnades att vid detta tillfälle så mycket mera åsidosätta all slags egennyttas som densamma snarare kan leda till förlust än vinning av ägor och alltså medföra en mot afsikten stridig värkan. Jämväl tillsades de gode männen att vid proportionens upprättande noga iakttaga det planer av enahanda godhet blifva lika ansedde och de bättre mot de sämre rätteligen värderade. Herr fanjunkaren Holmström anmäler härvid att som han en ganska kort tid ägt och bebott hemmanet, äger han på den grund någon eller ringa kännedom om jordens naturliga godhet, vill således alldeles på minsta sätt med värderingen därå befatta sig utan överlämnar ägouppskattningen helt och hållet åt sin gårdboer och de gode mäns pröfning med det uttryckeliga förord och villkor som dem emellan är afslutat, nemligen: att sedan delomannen föreslagit och på marken utsatt delningsskisserna, äger Håkan Nilsson frihet att jämka mellan skiften å både in och utägorna, varefter Holmström sedermera äger öppen rättighet att taga vilketdera honom bäst synes.

Ägouppskattningen värkställes å alla ägorne på vanligt sätt som beskrivningen däröfver utvisar, vilken vid dess slut för delägarna upplästes med nämnda villkor godkändes och underskrevs.

Utom det att flere Taxeringar efter hvarandra på andra hemmans ägor äro berammade, hvilka alltså hindra delomannen att genast företaga med uträk- och delningen, åstunda delägarna äfvenledades att Chartan emedlertid hemma hos förätningshafvanden måtte uträknas och ägorne sättas i beskrifvning, på det Delningen desto snarare vid återkomsten må företagas och afslutas.

September den 11 1815

Sedan förätningshafvanden hemma hos sig uträknat Chartan och deröfver upprättat ägobeskrivningen företogs med ägofördelningen å både in- och utägorne, varvid delägarna

endast förbehöllo sig den rättigheten rörande jämkningen emellan skiften som vid taxeringens slut redan är förbehållen å ömse sidor, dock likväl beslutades

1mo att lerteckten uti östra Oxhagen förblifver gemensamt med för rättighet vinter och sommartiden nyttia för eget behof men ej att föryttra till grannarne.

2de Blifvande ägaren till södra skiftet förbehåller sig rätten att hemköra höet och kreturen öfver norra Ängsskiftet, till gamla vägen vidtager, dock att ofred därmed undvikas.

3tio Uti skiljelinien emellan åkerskiften anlägges allmän väg från hemmanet till 6 alnars bredd därtill hälften å ömse sidor tillsläppes eller 3 alnar hvardera.

4to Ägaren till södra åkerskiftet upprättar gärdesgård på södra sidan om den nya vägen deruti bägge åboerne taga en lika del både vid upprättandet deraf och framdeles underhållande, men uti ängsskiften sättes gärdesgården uti raka linier och likaledes till likhet underhålles.

5to Blifvande ägaren till norra skiftet berättigas att ensamt med sine kreatur nyttia det bete som kan finnas på ängsrenen mellan nya vägen och gärdesgården uti hela sträckningen öfver åkrarne.

6to Då skifteslinierne blifva utpålade upphörer all jämkning å ståndskogen så uti in- som utägorne. Härefter räknades skifteslinierne å Chartan och på marken med fasta pålar utpålades, varunder Delägarne med all nogsamhet beskådade dem och mot hvarandra jämförde.

Sedan Håkan Nilsson noga betraktat skiften finner han dem nog jämförda i anseende till godheten, men deremot anser han sättet för skiften på ett annat sätt lämpligare och på den grund utvisar dem efter sitt tycke, hvraefter de, efter Håkans anvisning, åter utpålades på sätt Chartan utvisar de inägorne.

Hvad åter utägorne beträffa så ehuruval någon obetydlig del, efter uppskattningen, skulle frångå den södre halfgårdens kalfhage och tilldelas den norre, så anser Håkan all ändring onödig, utan må dermed förhålla sig och förblifva som de hitintill varit nyttjade. Och som Hrr Fanjunkaren Holmström finner sig nöjd med Håkans jämkning under det lämnade villkoret att fritt få välja hvilket skifte honom bäst finnes så företog sig förämningsmannen att återigen deröfver upprätta särskild ägobeskrifning.

Uti hemmanets tillhöriga Qvarn inneha Delägarne en lika rättighet, äfvensom fisket till hemmanet, förblifver samfällt och njuter hvardera fri rättighet till närmaste vägen åt sjön, dock ej öfver någon åker eller äng.

Slutligen aftalte Delägarne, det med uppsättningen af gärdesgården uti skiljeleden inom gärdet mellan skiften genast skall företagas och till slut i höst upföras, Hr fanjunkaren Holmström antager stängselskyldigheten närmast hemåt och Håkan långs borte,

hvarvid den förre antager grinden som i skillnaden kommer att upföras, hvaremot Håkan undfår 60 alnar längre gärdesgård att underhålla och därmed undslipper grindens underhållning. Denne grind skall altså uppsättas i skiljelinien mellan bägge hemmanen där gamla vägen från södra halfgården anträffar nämnda ägoskillnad.

Thoramåla Södregd den 12te september 1815

På Embetets vägnar Elis Eklundh

Förestående protocoll ärkännes och med den värkstälde jämkningen förklara vi oss å ömse sidor nögda försäkra, då jag Joh: Holmström erhåller Södra, och Håkan Nilsson Norra läget.

Joh:Holmström

Håkan H.N.S Nilsson

Att förestående protocoll ljudeligen är för Delägarne upläset, af dem godkänt och egenhändigt underskrefvet intyga såsom härvid anmodade vittnen, äfvensom att kongl: Storskiftes Förordning § 19 af den 12te aug: 1783 och §8 uti kongl: Resol: den 21 Julii 1794 för delägarne äro kundgiorde besanna

Johanes Carlsson

Carl Carlsson

Sedan delägarne på föreskrivne sätt om ägodelningen sinsemellan afslutats och Hr Fanjunkaren Holmström hafvet tillfälle antaga hvilket skifte han hälst önskade och till undvikande af dryg kostnad med husflyttning, så för egen del som äfven att dermed ej betunga sin gårdman, har valt det södra af in- och utägorne så tillkommer hvardera åboen som följer:

Thoramåla Södregd
den 12te Septembris 1815
På Embetets vägnar
Elis Eklundh
Förestående protocoll ärkännes och med den värkstälde jämkning
minnen förklara vi oss å ömse sidor nögda försäkra, då
jag Joh: Holmström erhåller Södra, och Håkan Nilsson
Norra läget.
Joh: Holmström
Håkan H.N.S Nilsson

Thoramåla Södregd
Den 12te September 1815

På ämbetets vägnar
Elis Eklund

Förestående protokoll ärkännes och med den värkställda jämkningen förklara vi oss på ömse sidor nögda försäkra då jag Joh. Holmström erhåller Södra och Håkan Nilsson det Norra läget.

Joh. Holmström

Håkan H:N:S Nilsson